Sayı – 2

Harp Mecmuası

Yıl – 1

Kanunıevvel 1331 **Fiyatı: 20 para** **Safer 1334**

İdârehâne: İstanbul – Cağaloğlu
Kapalıfurun Sokağı: 6

On beş günde bir çıkar asker ve
muharebeden bahs eder risale-i musavvere

Bir yıllık iştirak bedeli **15** kuruş

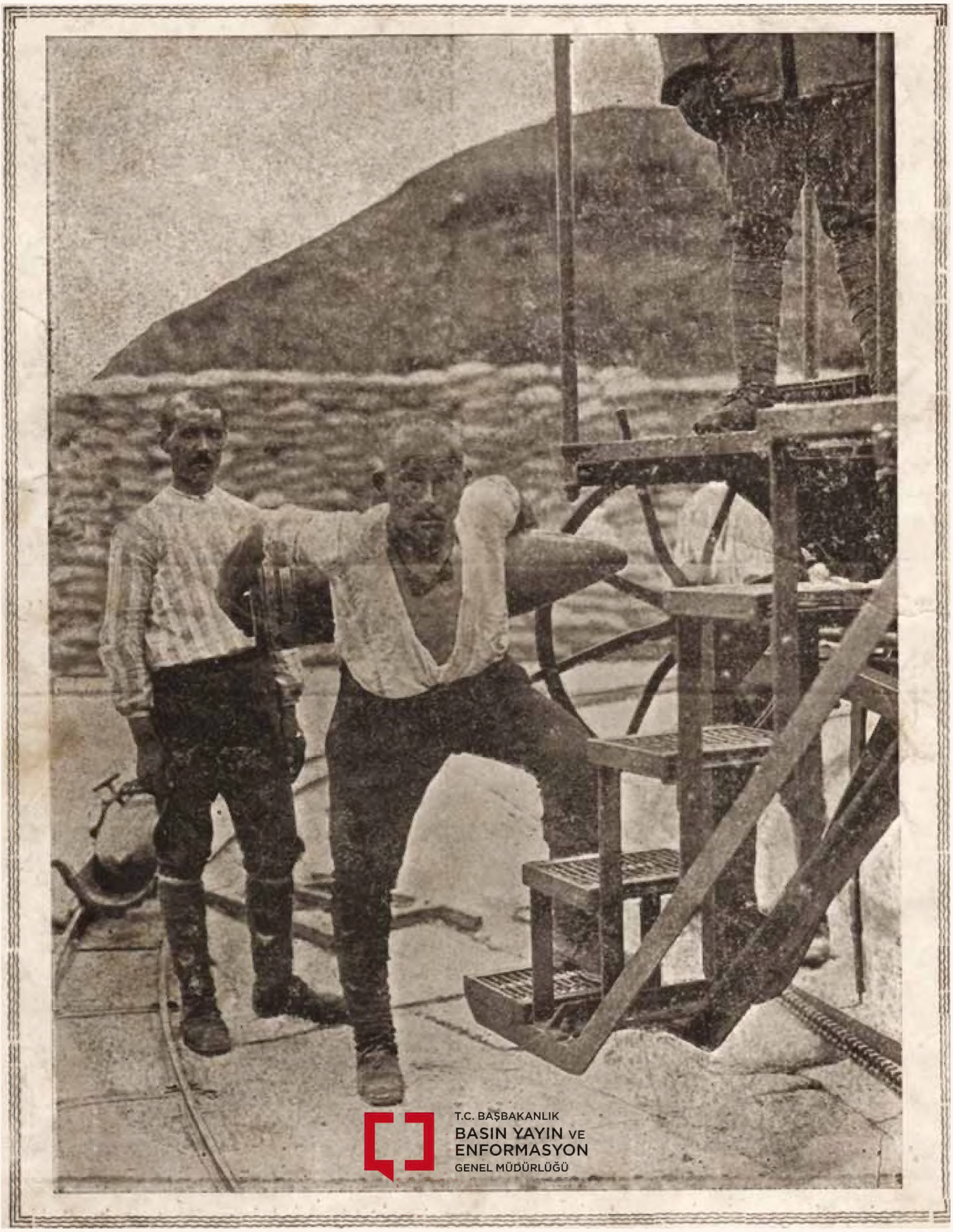

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE
ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çanakkale istihkamında 215 kıyye ağırlığındaki mermiyi sırtında taşıyan güçlü bir kahraman nefer: Mehmed oğlu Seyid. Ordumuzda harp aşkından bir örnek

Harp Mecmuası

Teşrinisani, 1331
(Aralık 1915)

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE
ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Almanya İmparatoru ve Prusya Kralı İkinci Vilhelm hazretleri

Avusturya İmparatoru ve Macaristan Kralı Fransuva Jozef hazretleri

Müşterek düşman toprağında muzaffer ordularına kılınç sallatan tarihî iki hükümdar

Almanya Veliahdı Prens Frederik Vilhelm hazretleri

Avusturya ve Macaristan Veliahdı Arşidük Karl
Fransuva Jozef hazretleri

اوستريا ايمپراطورى و مجارستان قرالى فرانسوا ژوزف حضرتلرى

آلمانيا ايمپراطورى و پروسيا قرالى ايكنجى ويلهلم حضرتلرى

مشترك دشمن طپراغنده مظفر اردولرينه قليج صاللايان تاريخى ايكى حكمدار

اوستريا و مجارستان ولى عهدى آرشيدوق قارل فرانسوا ژوزف حضرتلرى

آلمانيا ولى عهدى پرنس فردريك ويلهلم حضرتلرى

Şiir

KIRIK KUNDAK

-Üçüncü Ordu Kahramanlarına-

Bir akşamdı; iki üç arkadaşla gezerken
o gün, kanlı bir harbe sahne olan yerleri
arkadaşım gösterdi, bulunduğu tepeden,
son hücumda alınan ilerideki siperi.
Yorgunluğa bakmadan, biraz daha yürüdük
arkamızda uzanan gölgeleri sürüdük..

Düşdükleri yerlerde kükreyerek toprağın
kuduz gibi bağrını didikleyen gülleler,
şu tarafda bir elin orada bir ayağın
parçasından yapmışdı küçük küçük türbeler!
O türbeler, uzakdan, düşmanları korkutdu
hepimize yürekden Fatiha'lar okutdu.

O pek kanlı gavgada, birçok şeyler... Tüfenkler
can havliyle kaçarken, atılmışdı geriye:
Kaput, çanta, matara, şapka, süngü... Fişekler
başdan başa ovayı benzetmişdi sergiye.
Her adımda, bunlardan birisini çiğnedik,
tarihî bir harbi gözümüzle dinledik!

Düşman ateş vermişdi civardaki koruya.
Koyu kızıl bulutdan bir yorgana sarılan
güneş yatmak üzereydi bir gecelik uykuya.
Sanki Allah o günkü şehidlerin kanından
toplamış da güneşin yatağına dökmüşdü,
ortalığa pek kızıl bir gariblik çökmüşdü!

Üç arkadaş yürüdük, önümüze rast gelen
çukurları atladık... Handekleri dolaşdık.
-Yılankavi, uzun, dar bir yarığa benzeyen-
o sipere, nihayet, gün batarken ulaşdık.
Bu siper pek acıklı, pek kanlı bir siperdi
kenarından bakınca, tüylerimiz ürperdi

Toprağından, basdıkca, siyah kanlar fışkıran
bu dar siper, binlerce Rus'a mezar olmuşdu.
Her tarafı - insanın gözlerini ısıran-
parçalanmış kafalar, cesedlerle dolmuşdu.
En kanlı bir salhane elbet bundan temizdi,
siper değil orası, sanki kandan denizdi!

Geziyorduk; yoldaşım ayağına takılan
bir tüfengin sapını aldı, atmak istedi...
Bir de bakdım, o kırık sap üstünde biraz kan
pıhtısıyla karışık bir tutam saç var idi.

Bulgaristan Kralı Birinci Ferdinand hazretleri
Müşterek düşman hilesine boyun eğmeyen bir hükümdar

Bulgaristan veliahdı Prens Boris hazretleri

"Aman atma; dur!" dedim aldım onu elinden
arkadaşım, hayretle, bana doğru bakarken.

Belliydi, ki pek taze kırılmışdı bu kundak,
parçalanan yerinin solmamışdı rengi de.
Üzerinde bulunan saça, kana bakarak,
dürlü acı duygular uyanmışdı içimde.
Bir kenara dayandım... Zulmetlere büründüm,
o kan kokan siperde derin derin düşündüm!

Bu tüfengin sahibi, ihtimal ki, vurulmuş,
yahud başka bir tüfek yakalamış da yine,
saatlerce, durmadan, yürümüşdür cengine
ihtimal ki, şimdi o, çadırına kurulmuş,
yorgun argın bugünkü gavgaları düşünür,
Allah'ına şükür eder, için için öğünür,
öğün ey Türk, hakkındır şimdi senin öğünmek
şu meydanın bugünkü şanlı eri sen idin,
bu kırık sap, en büyük kırmanlık şahidin!
Helal olsun vatanın yedirdiği tuz, ekmek,
Allah Allah diyerek, atlayup da sipere
böyle zalim başları paralayan erlere!

Fakat bu sap, insanın kolundan çok sağlamken
bir çöp gibi, böylece, paralayan kim idi?
Sarı saçlı bir Rus'un, kafasını ezdiren
o darbeyi acaba hangi yiğit indirdi?
Hangi arslan, şuradan, bu sipere atlamış..
İlk gördüğü düşmanı bir uruşda haklamış!

Bir darbede, bir başı bir tüfeği kırdıran
böyle acı bir kuvvet bulunamaz insanda,
düşmanına, yaralı arslan gibi, saldıran
yiğitlerin -öyle pek ateşli bir zamanda-
yüreğinde çok yanık duyguları olmalı,
kalblerine intikam ateşleri dolmalı!

Dört tarafı, amansız düşmanlarla sarılan
zavallı Türk, yıllarca, nice zulme katlandı?
Merhametsiz ellerle, arkasında kazılan
çukurları görmedi, tatlı dile inandı.
O dillerin ucundan çok zehirler fışkırdı,
beslediği yılanlar, hep kendini ısırdı!

Hele, Moskof adını işitdikce milletin
yüreğinde burkulur, sızıltılı bir damar.
Hergün artan, kaynayan üç yüz yıllık hiddetin
keskin dili, insanın ciğerini yaralar.
Biz, o hain Ruslar'ın unutmadık zulmünü,
yalvararak bekledik, Rabbimizden bugünü.

شعر

قیریق قونداق

– اوچنجی اوردو قهرمانلرینه –

بولغارستان قرالی برنجی فردیناند حضرتلری
مشترك دشمن حیله‌سنه بویون اکمه‌ین بر حکمدار

بولغارستان ولی عهدی پرنس بوریس حضرتلری

Bahriye Nâzır Vekili Enver Paşa Fransızlardan iğtinam olunan Turkuvaz tahtelbahrine isim konma merasiminde: Refakatlerinde Amiral Suşon ve Bahriye Erkan-ı Harbiye Reisi Vasıf Bey ve diğer bahriye erkanıyla geçit resmi icra olunan Kışlaaltı Meydanı'ndan geçerken

İman gibi göğsünde taşıdığın bu silah,
senin demir pençende hakkını tam ödemiş.
O, yerleri gökleri yaradıcı bir Allah,
cezasını zalimin böyle vermek istemiş.
Sen, ey yiğit! Allah'ın en sevgili kulusun,
çünkü O'nun dünyada bir adalet kolusun!

Sen, ey o can alıcı yıldırımı savuran,
anlamışdın, değil mi, karşındaki düşmanı?
Sen, ey ismi, sıfatı bilinmeyen kahraman,
tanımışdın kafası ezilecek yılanı?
Bugün işte sen aldın ecdâdının öcünü,
evladların her sene kutlulasın bu günü!

Bir dakika gelir ki o yıllarca biriken
bütün kinler kabarır, yürekleri şişirir.
İnsan, öyle zehirli bir ateşle yanarken
öldürücü darbeyi işte böyle indirir.
Ancak bizi yaşatır, yaşatırsa kinimiz,
olmalıdır kinimiz, dünyalık bir dinimiz!

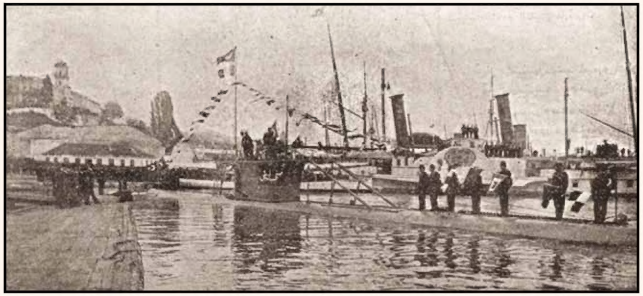

"Müstecib Onbaşı" Tahtelbahri Bahriye Nâzır Vekili Enver Paşa'nın önünden geçer iken

بحریه ناظر وکیلی انور پاشا فرانسزلردن اغتنام اولونان تورقوواز تحت البحرینه اسم قونمه مراسمنده:
رفاقتلرنده امیرال سوشون و بحریه ارکان حربیه رئیسی واصف بك ودیگر بحریه ارکانیله کچید رسمی اجرا اولونان قشله آلتی میدانندن کچرکن .

بر دقیقه کلیرکه او ییللرجه بیریکن
بوتون کینلر قاباریر ، یورەکلری شیشیریر.
انسان، اویله زهرلی بر آتشله یانارکن
اولدوروجی ضربەیی ایشته بویله ایندیریر.
آنجق بزی یاشاتیر، یاشاتیرسه کینمز ،
اولمالیدر کینمز ، دنیالق بر دینمز !

سن، ای او جان آلیجی ییلدیریمی صاووران،
آکلامشدك، دکلمی ، قارشیکده‌کی دشمنی؟
سن، ای اسمی، صفتی بیلینمه‌ین قهرمان ،
طانیمشدك قفاسی ازیله‌جك ییلانی ؟
بوکون ایشته سن آلدك اجدادکك اوچنی ،
اولادلرك هرسنه قوتلولاسین بوکونی !

ایمان کبی کوکسکده طاشیدیغك بو سلاح،
سنك دمیر پنجه‌کده حقنی تام اودەمش .
او، یرلری کوکلری یارادیجی بر الله ،
جزاسنی ظالمك بویله ویرمك ایسته‌مش.
سن، ای ییکیت! اللهك الڭ سوکیلی قولیسك،
چونکه اونك دنیاده بر عدالت قولیسك !

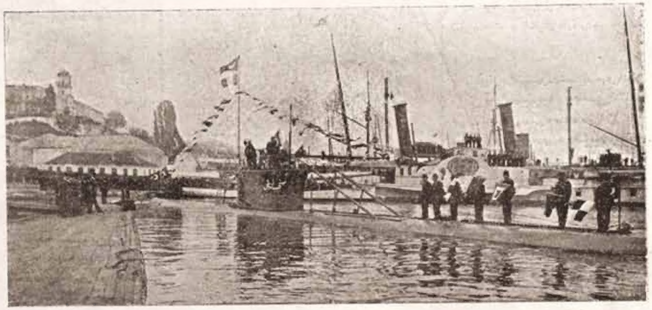

« مستجیب اونباشی » تحت البحری بحریه ناظر وکیلی انور پاشانك اوکندن کچر ایکن

Enver Paşa'nın hitam-ı merasimde Bahriye Nezareti önünde iskeleye avdetleri

Böyle, kendi kendine düşünürken, apansız:
"Uyudun mu be yahu? Neredesin, efendi?
Gidiyoruz..." diyerek arkadaşlar seslendi.
Kararmışdı her taraf; ta uzakda bir yıldız
Titrek, sönük bir gözle sanki bana bakarak,

Usulcacık diyordu: Artık yeter. Hadi kalk!"
Çıkıyorken siperden gönül görmek istedi
Bir kerecik etrafı, fakat siyah bir perde
Görülecek hiçbir şey bırakmamış yerlerde!

Yalnız bizim o büyük kinimizin şahidi
Olan kundak elimde duruyordu... Götürdüm,
Çadırımda sakladım; akşam sabah yüz sürdüm!
25 Eylül 331
Nedim

"Turkuvaz"ı bize nişanlayıp mal eden nişancı Müstecib Onbaşı topunun başında. "Nişan sandalyesinde oturuyor"

انور پاشانك ختام مراسمده بحريه نظارتی اوكنده اسكله‌يه عودتلری

بويله، كندی كنديمه دوشونوركن، آپانسز:
« اويودكمی بهياهو؟ نره‌ده‌سك، افندی؟
كيديورز... » ديه‌رك آرقداشلر سسلندی.
قارارمشدی هر طرف؛ تا اوزاقده بر يلديز
تيترك، سونوك بر كوزله‌ صانكه بكا باقه‌رق،

اوصولجه‌جق ديبوردی: آرتق يتر. هادی قالق!»
چيقيوركن سپردن كوكل كورمك ايسته‌دی
بركره‌جك اطرافی، فقط سياه بر پرده
كوروله‌جك هيچ برشی براقمامش يرلرده!

يالكز بزم او بيوك كينمزك شاهدی
اولان قونداق اليمده طورويوردی... كوتوردم،
چادريمده صاقلادم؛ آقشام صباح يوز سوردم!
۲۵ ايلول ۳۳۱
نديم

« توركواز » ی بزه نشانلايوب مال ايدن نشانجی مستجيب اونباشی طوپنك باشنده . « نشان صنداليه‌سنده اوطوريور »

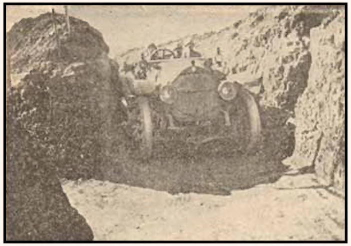

Gelibolu harp cebhesinde, düşman siperlerine 300 metre mesafede

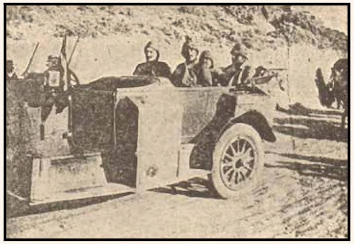

Refakatlerinde â'yândan İzzet Paşa

Başkumandan Vekili Enver Paşa:

İNGİLİZ OYUNLARI

İngilizlerin ta öteden beri takip ettiklerinin siyasi meslek, milletleri yekdiğerine karşı koyarak kendi menfaatlerini temin etmekten ibarettir. Eskiden hayret-engiz bir maharetle idare olunan şu siyaset sayesindedir ki İngilizler asgarî fedakarlık ve zahmetle azamî neticelere vâsıl olmuşlar ve bugün cihanın altıda birine tesâhub ederek, dünyanın müstemlekâtça en muazzam .bir devleti halini almışlardır

İçinde bulunduğumuz ve Avrupa'nın heman kâffesini işgal eden şu müthiş umûmî harpte de İngilizler aynı siyaseti takip etmektedirler. İsmini der-hâtır edemediğim mütefekkirlerden birisi bu muharebeye İngilizler tarafından tertip olunmuş "kimyevî mahsulat muharebesi" lakabını takmıştır ve hakikat-i halde İngilizler Alman sanayî ve ticaretine karşı âdî ve umûmî vasıtalarla rekâbet edemediklerinden ve Alman mahsulleri İngiltere pazarlarında bile İngiliz mahsullerine mâde in Germany (Almanya'da yapılmıştır) damgasına rağmen rekabet etmekte olduklarından İngilizler Almanya'yı demir çember içine alarak son Fransızla son Rus kalıncaya kadar ezdirmek .siyasetini tuttular

Muharebenin mebâdisi ma-lumdur. Sırp cinayetini tecziyeye karar veren Avusturya'nın hattı hareketi İngiltere'nin ekmeğine yağ sürdü. İngilizler fırsat bu fırsattır diyerek bütün devletleri Almanya'ya karşı tahrike koyuldular. Filhakika İngiltere şu maksadı takip ederken tarihî riyakarlığına tab'an, zâhiren yine sulh-perver görünmeğe çalışıyordu. Güya evvelce Avusturya ile Rusya ve sonra Almanya ile Fransa arasında sulh-ı umûmîyi temin için mutavassıtlık rolünü icra ediyordu. Hakikatte ise her iki tarafın ihtiraslarını, hiddetlerini körüklüyordu. Bir taraftan Rusya'nın Balkanlarda, Sırbistan'ı muhafaza etmesindeki menfaatini okşuyor, diğer taraftan da Fransa'nın küçüklere merhamet husussundaki hissiyatını tahrik ediyordu. Maksadı şu iki hükûmeti Almanya ile muharebeye sürüklemekti. Kendisi bilahire onlara iltihak etmeyi çoktan kararlaştırmıştı. Fakat Rusya ve Fransa muharebeye girişmeden evvel kendisinin harp taraftarı olduğunu ilan etmek hem ihtiyatsızlık hem de sulh-perver görünerek cihanı aldatmayla efkâr-ı âmmeyi kazanmak gibi bir menfaatten mahrumiyeti mucip olurdu. Binaenaleyh muharebe başladı ve İngiltere bîtaraf gibi göründü. O şimdi müsait bir fırsat bekliyordu. O fırsat da zuhur etti. Almanlar sevkü'l-ceyş ilcââtıyla Belçika arazisinden geçmişlerdi. Bunun üzerine İngiltere güya Belçika gibi küçük bir devletin istiklaline karşı yapılan tecavüze tahammül edemeyerek onu himayeye kalktı. Hakikat-i halde ise kendisi Deungrek ile Kale'nin Almanların eline geçmesinden korku-

Şerafeddin Efendi Hazretleri

Çanakkale harp cephesinde düşmana on beş adım siperden muvaffakiyetli kurşun atan ilk küçük şehzâde

Anafartalar Grubu Kumandanı Miralay Mustafa Kemal Bey

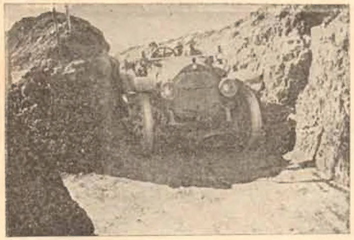

باش قوماندان وکیلی انور پاشا :

گلیبولی حرب جبهه‌سنده، دشمن سپرلرینه ۳۰۰ مترو مسافه‌ده

رفاقتلرنده اعیاندن عزت پاشا

انكليز اويونلری

شرف الدین افندی حضرتلری

چناق‌قلعه حرب جبهه‌سنده دشمنه اون بش آدیم سپردن موفقیتلی قورشون آتان ایلک کوچوک شهزاده

آنافارطه‌لر غروپی قوماندانی میرآلای مصطفی کمال بك

için İngiliz siyasiyyunu ve ajansları gerek Fransa'yı ve gerek Rusya'yı pek güzel bir surette iğfale çalışmışlardır. İngiltere bu iğfal politikasına daha fiilî bir süs vermek için Fransız kuvvetinden istifade lüzumunu da unutmadı.

İngiltere'nin Çanakkale taarruzlarında bir müddet ümîd-i muvaffakiyet gördüğü ve Bulgar efkârının Ruslara mütemâyil olduğunu hissettiği vakit Bulgarları harbe Makedonya'ya ve Yunanistan'a saldırmak için ne suretle çalıştığı ve muvaffakiyetten ümidini kesmiş iken tekrar Bulgaristan'a ve Yunanistan'a ne suretle yaltaklandığı malumdur. Sırbistan bugün Balkan haritasından siliniyor. Edvard Gray, Sırplar'a her suretle yardım edileceğini daha evvel temin etmiş iken ve bugün Balkanlarda Fransa'dan daha çok alakadar görünmek isterken Selanik'e Fransa'nın çıkardığı kuvvetin ancak dörtte birini sevk etti ve bu kuvveti de bir müddet Selanik'ten şimale gönderemedi ve ilk Bulgar ateşine Fransız kuvvetlerini sürdü. İngiltere istese idi Sırbistan'a daha yordu. Eğer Almanya Fransa'ya daha şarktan tecavüz etmiş olsaydı, İngiltere bu kadar süratle Fransa ile Prusya'nın imdadına koşacaktı. Çünkü kendisi için Fransa ve Rusya da Almanya kadar rakiptir. İngilizlerin asıl maksatları şu üç milleti yekdiğerine ezdirterek üçünü de bîtab görmekten ve bilahire bütün cihan üzerinde yegane hakim kalmaktan ibaretti. Fakat Almanların Belçika'nın şimaline doğru yürümeleri İngiltere'yi ister istemez muharebeye iştirake sevk etti. Lakin harbe giriştikten sonra bile o, yalnız kendi menâfiini düşündü. Müttefiklerine yardım etmek ve onları kurtarmak için en küçük bir harekette bile bulunmadı. Dâima kendi kuvvetlerini muhafazaya çalıştı. Müttefikleri tarafından talep olunan muavenetleri red eyledi ve muâvenet perdesi altında uzattığı pençelerinde âtideki menâfiini temin edecek kancalar gizledi.

İngiltere'nin dostlarına oynadığı bu oyun bilahire dostlarınca da

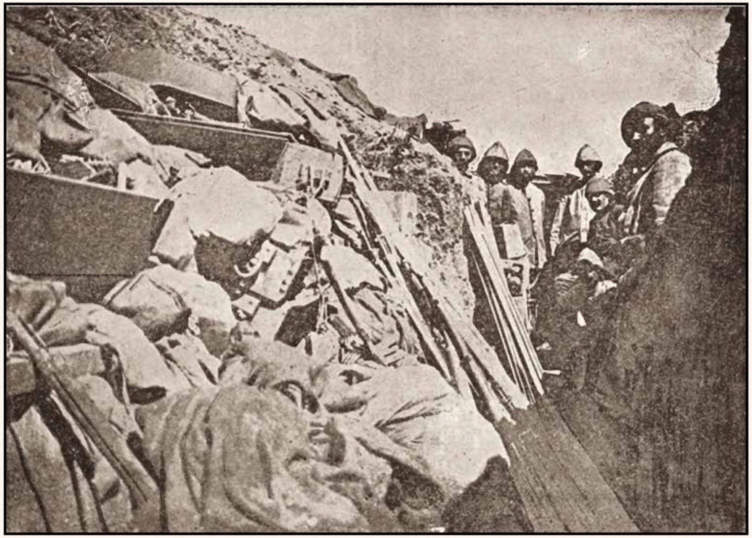

Arıburnu'nda işgal edilen düşman siperinde ganîmet yığıntısı

evvel ve daha çok kuvvetle yardım eder, onun bu vaziyet-i fecîaya düşmesine belki az çok mümanaat edebilir idi. Fakat İngiliz siyaseti bu hatt-ı hareketi tervic etmez. O, Balkanlar'da Islav nüfûzu dolayısıyla Rus yetiştirmesi ve Rusya elinde oyuncak bir Sırbistan'ın ezilmesinde hiç beis görmez. Şimdiye kadar merkezi hükümetlerin Balkanlara akınını büyük fedakarlıkla men'e çalışan Sırbistan'a yardım etmek ve bu suretle Balkanlar üzerinde mühim bir tesir göstermek dolayısıyla Çanakkale ve İstanbul'un zaptı eğer İngilterece matlub ise zaten müdafaada kaldığı Çanakkale'den ve Mısır'dan bir çok kuvvet çekmesi iktiza ederdi. Bu vazifeyi Fransa'ya yükletti, o Fransa'ya ki bugün Alman istilası altında bulunan eyaletlerini kurtarmak için kendi cephesinden hiçbir kuvvetin ikinci derecede bir cepheye ifrazına hâli müsait hissedildi. Gerek Fransa ve gerek Rusya'da İngilizlere karşı şikayetler yükselmeye başladı. İngiltere'nin hıyanetine delil olarak şu pek basit hadisenin zikri kafidir. İngiltere bugün Fransa cephesinde bir miktar kuvvet bulunduruyorsa bu yalnız Almanların Deungrek'i elde ederek Kale boğazına hakim olmalarına mâni olmak içindir. Yoksa katiyen Alman istilasında bulunan Fransa eyaletlerinden Almanları çıkarmak maksadına matuf değildir. Keza İngilizlerin en çok kuvvet ve gemileriyle Çanakkale'ye saldırmaları katiyen Rusya'ya cephane yetiştirmeyi teshil ve tesri gayretkeşliğinden tevellüd etmemiştir. Bu yalnız Türkiye'nin büyük kuvvetleriyle Süveyş'e ve Mısır'a taarruzunu men etmek ve aynı zamanda Akdeniz'in üçüncü ve en kıymetli mahrecine sahip olmak dessaslığından ileri gelmiştir. Bu maksadı setr

یوردی. اکر آلمانیا فرانسه‌یه دها شرقدن تجاوز ایتمش اولسیدی انکلتره بوقدر سرعتله فرانسه ایله پروسیانك امدادینه قوشه‌جقدی. چونکه کندیسی ایچون فرانسه وروسیه‌ده آلمانیا قدر رقیبدر. انکلیزلرك اصل مقصدلری شو اوچ ملتی یکدیکرینه ازدیرتەرك اوچنی‌ده بیتاب کورمکدن و بالآخره بوتون جهان اوزرنده یکانه حاکم قالمقدن عبارتدی. فقط آلمانلرك بلچیقانك شماله دوغری یورومه‌لری انکلتره‌یی ایستر ایستمز محاربه‌یه اشتراکه سوق ایتدی. لکن حربه کیریشدکدن صوکره بیله او، یالکز کندی منافعنی دوشوندی. متفقلرینه یاردیم ایتمك واونلری قورتارمق ایچون اك کوچوك بر حرکتده بیله بولونمدی. دائما کندی قوتلرینی محافظه‌یه چالیشدی. متفقلری طرفندن طلب اولونان معاونتلری رد ایلدی. ومعاونت پرده‌سی آلتنده اوزاتدیغی پنجه‌لرنده آتیده‌کی منافعنی تأمین ایده‌جك قانجه‌لر کیزله‌دی.

انکلتره‌نك دوستلرینه اوینادیغی بو اویون بالآخره دوستلرنجه‌ده

ایچون انکلیز سیاسیونی وآژانسلری کرك فرانسه‌یی وکرك روسیه‌یی پك کوزل بر صورتده اغفاله چالیشمشلردر. انکلتره بو اغفال پولیتیقه‌سنه دها فعلی بر سوس ویرمك ایچون فرانسز قوتندن استفاده لزومنی‌ده اونوتمادی.

انکلتره‌نك چناق‌قلعه تعرضلرنده برمدت امید موفقیت کوردیکی وبلغارلرك افکارینك روسلره متمایل اولدیغنی حس ایتدیکی وقت بلغارلری حربه، ماکدونیایه ویونانستانه صالدیرمق ایچون نه صورتله چالیشدیغی وموفقیتدن امیدی کسمش ایکن تکرار بلغارستانه ویونانستانه نه صورتله یالتاقلندیغی معلومدر. صربستان بوکون بالقان خریطه‌سندن سیلینیور. ادوارد غری صربلره هر صورتله یاردیم ایده‌جکنی دها اول تأمین ایتمش ایکن وبوکون بالقانلرده فرانسه‌دن دها چوق علاقه‌دار کورونمك ایسترکن سلانیکه فرانسه‌نك چیقاردیغی قوتك آنجق درتده برینی سوق ایتدی وبو قوتی‌ده برمدت سلانیکدن شماله کوندرمه‌دی وایلك بلغار آتشنه فرانسز قوتلرینی سوردی. انکلتره ایسته‌سه ایدی صربستانه دها

آری بورننده اشغال ایدیلن دشمن سیپرنده غنیمت ییغنتیسی

حس ایدلدی. کرك فرانسه وکرك روسیه‌ده انکلیزلره قارشی شکایتلر یوکسلمه‌یه باشلادی. انکلتره‌نك خیانتنه دلیل اولەرق شو پك بسیط حادثه‌نك ذکری کافیدر. انکلتره بوکون فرانسه جبهه‌سنده برمقدار قوت بولوندیریورسه بو، یالکز آلمانلرك (دونکرك)ی الده ایدەرك (قاله) بوغازینه حاکم اولەلرینه مانع اولمق ایچوندر. یوقسه قطعیاً آلمان استیلاسنده بولونان فرانسه ایالتلرندن آلمانلری چیقارمق مقصدینه معطوف دکلدر. کذا انکلیزلرك اك چوق قوت وکمیلریله چناق‌قلعه‌یه صالدیرمەلری قطعیاً روسیه‌یه جبخانه یتیشدیرمه‌یی تسهیل وتسریع غیرتکشلکندن تولد ایتمه‌مشدر. بو یالکز تورکیه‌نك بیوك قوتلریله سویشه ومصره تعرضنی منع ایتمك وعین زمانده آق دکزك اوچنجی والڭ قیمتلی مخرجنه صاحب اولمق دساسلغندن ایلری کلمشدر. بو مقصدی ستر

اول ودها چوق قوتله یاردیم ایدر، اونك بو وضعیت فجیعه‌یه دوشمه‌سنه بلکه آز چوق ممانعت ایده‌بیلیر ایدی. فقط انکلیز سیاستی بو خط حرکتی ترویج ایتمز. او، بالقانلرده اسلاو نفوذیله روس یتشدیرمه‌سی وروسیه الینده اویونجاق بر صربستانك ازیلمه‌سنده هیچ بأس کورمز. شیمدی‌یه قدر مرکزی حکومتلرك بالقانلره آقیننی بیوك فداکارلقله منعه چالیشان صربستانه یاردیم ایتمك وبو صورتله بالقانلر اوزرنده مهم بر تأثیر کوسترمك دولاییسیله چناق‌قلعه واستانبولك ضبطی اکر انکلتره‌یه مطلوب ایسه ذاتاً مدافعه‌ده قالدیغی چناق‌قلعه‌دن ومصردن بر چوق قوت چکمه‌سی اقتضا ایدردی. بو وظیفه‌یی فرانسه‌یه یوکله‌تدی. او فرانسه‌یه که بوکون آلمان استیلاسی آلتنده بولونان ایالتلرینی قورتارمق ایچون کندی جبهه‌سندن هیچ بر قوتك ایکنجی درجه‌ده بر جبهه‌یه افرازینه حالی مساعد

kıtasını, İslâm tehâcümünden ve Habeş hırsından muhafaza için İtalyan kuvvetlerinden istifade etmek istiyor. Son günlerde İtalya'dan daha başka yardım da bekliyor. Türklerde Süveyş'i tehdit ve Mısır'ı istilâ hevesleri henüz sönmedi. Eritre, dolayısıyla Süveyş kanalı'nda Mısır tarîkiyle Trablusgarb'ın tehlikeye düşmesinde; İtalya'nın da menfaat ve mazarratı müşterektir. İngiltere arzu ederse Süveyş'in muhafazası için İtalya mutlak kuvvet vermelidir. Bu talep is'âf edilmezse İtalya'yı tehdit hazırdır: Maden kömürü verilmez, para ikrâz edilmez...

İngiltere şüphesiz Balkanlar'da Alman kuvvetiyle çarpıştırmak için İtalya'yı Arnavutluk'un Avlunya ve Dirac'ın muhafazasındaki ehemmiyetten bahsederek Balkan Harbine sürüklemek isteyecek ve buna muvaffak olursa âtiyen Arnavutluk'ta İtalya ve Yunan menâfiini karşılıklı körükleyerek her ikisini de diğer cephelerde kendi emelinde istihdam edecek.

Fransızlar acaba İngiltere'ye sormuyorlar mı ve sormayacaklar mı ki, harp ateşini yakan ve ilk defa Fransızları Alman ağzına atan İngiltere kendi memleketinden, müstemlekelerinden bir şey kaybetmediği halde bugün birçok kuvvetlerini yeniden müstemleke edinmek hırsını sarf ediyor, neden değildir. Esasen bu keyfiyeti akıllı Fransızlar pek evvelden idrak ederek bunun aleyhinde epey feryat ettiler.

İngiltere bugün Yunanistan'ın bîtaraflığına pek açıkça taarruz etti. Bunda hakkı vardı; çünkü altı milyon Yunanlı içinde bir tek Venizelos Selanik'e kuvvet ihracına müsaade vermişti. Yine hakkı vardı; çünkü, bugün Yunanistan'a abluka vaz' etti. Yunan halkını açlıktan öldürmekle tehdit ediliyor. Maksadı Yunanistan'ı Sırbistan'ın imdadına teşvik değildir; ne olursa olsun onu harbe karıştırmaktan ibarettir. Zaten Sırbistan artık muavenet edilmez bir haldedir. Yukarıdan akan Alman ve Avusturya kuvvetleriyle çarpışacak fazla kuvvet bulsun ve kendisi de Selanik'e başka kuvvet celp etmek mecburiyetinden kurtulsun, o kadar... Çünkü İngiltere'nin celp edeceği bu kuvvetler şimdi Mısır'da, Sudan-ı Mısrî'de, Irak'ta, cenûbî İran'dadır. İngiltere bu kuvvetleri başka lüzumsuz cepheye ayıramaz.

Balkanlarda bu zehirli fırıldakları çevirirken İngilizler Irak istilasına hâdim kuvvet yetiştirmekle meşguldür. O hiç düzenini bozmaz. Rusya ve Fransa, ülkeler gaib ederler, Belçika ve Sırbistan harita-i âlemden silinir, İtalya ordular zâyi eder. Trablus tehlikeye düşer, bütün

Siper hayatı: Arkadaşları düşmanı gözlerken beride cenk musahebesi

başka cephelerde çalışan bu İngiliz kuvvetleri Fransa cephesinde toplanarak Almanları Fransa toprağından çıkarmaya çalıştırılmıyor!..

Hayır, bu Harb-i Umûmî, İngiltere menfaati tatmin olununcaya kadar veyahut İngiltere, yeni müstemlekeler tedarikinde azîm müşkilâta maruz kalıncaya kadar devam edecek... Fransızlar, Ruslar, İtalyanlar bu acıyı daha bidâyette tarafeynin muvâfakatı olmaksızın sulh-ı münferid akdedilmeyeceği ahitnamesini imza ederken idrak etmelirdi. Bugün İngiltere iyi bilir ki, kendisi ne zaman sulh arzu etse diğer bîçâre İtilaf kuvvetleri hemen bu arzuya parmak basacaklardı. bunlara karşı İngiltere çubuğunu ateşlemek için muvafık bir rüzgar aramaktan başka bir şey düşünmez.

İtalya'yı da İngiltere değirmeni öğüttü ve harbe soktu. O istedi ki İtalya ile Avusturya'nın harbe başlaması Almanya-İtalya harbini de intaç etsin ve Alman kuvvetleri cenupta da da yıpransın. Aynı zamanda yine istedi ki Mısır'a teveccüh eden mücâhidîn süngüleri Trablus'a çevrilsin. Bu suretle hem Mısır Sünûsî tesirinden âzâde kalsın hem de İtalya'nın nüfuzu kırıldığı Trablus gelecek bir âtîde İngiltere'ye lokma olsun.. İtalya'dan yalnız bu menfaatleri beklemiyor. Afrika'da İngiliz Somali

Ağaoğlu Ahmet

سپر حياتى : آرقداشلرى دشمنى گوزلركن بريده جنك مصاحبه‌سى

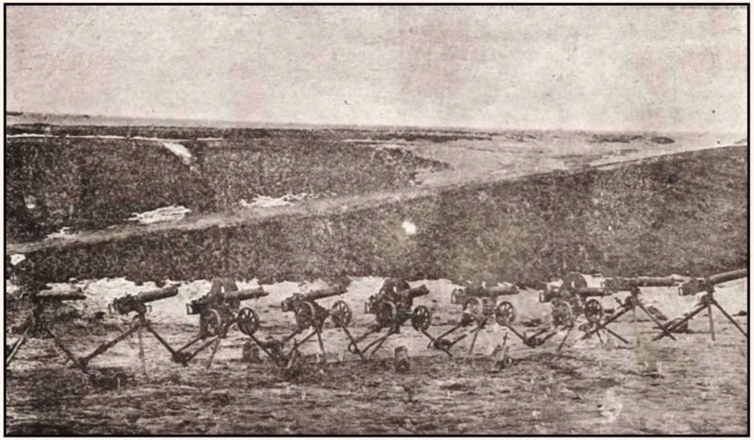

Kafkas harp cephesinde: Ruslardan zabt ettiğimiz mitralyözlerden birkaçı

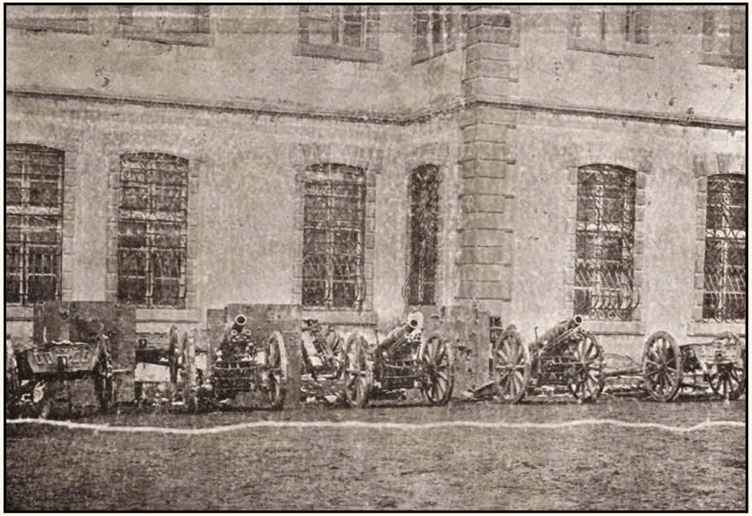

Irak harp cephesinde: İngilizlerden zabt ettiğimiz toplardan birkaçı

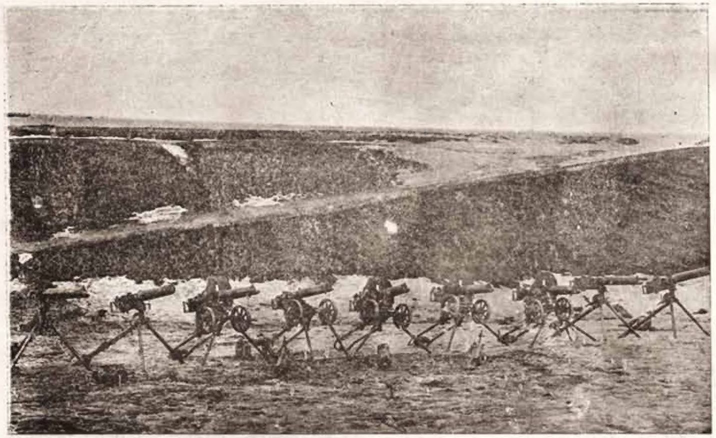

قفقاس حرب جبهه‌سنده : روسلردن ضبط ایتدیكمز میترالیوزلردن بركاچی

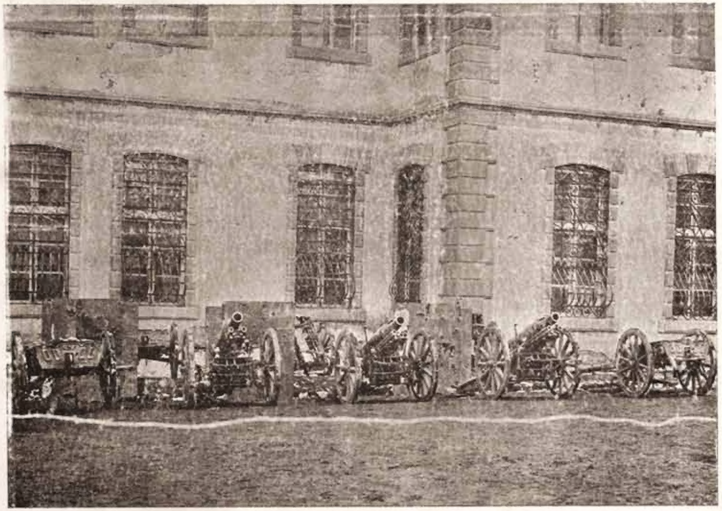

عراق حرب جبهه‌سنده : انكلیزلردن ضبط ایتدیكمز طوپلردن بركاچی

Dördüncü ordu kumandanı Cemal Paşa Bi'rü's-seba'da Erkan-ı harbiye reisiyle birlikte askerlerini teftiş ederken

Millî Ajansdan

(Üçüncü ordu kumandanı Mahmut Kamil Paşa'nın maiyyetiyle teftişe hareketi: (Hasankala'da
(Sağdan birinci Mahmut Kamil Paşa'dır)

دردنجی اردو قوماندانی جمال پاشا بئرالسبعده ارکان حربیه رئیسیله برلکده عسکرلرینی تفتیش ایدرکن

اوچنجی اردو قوماندانی محمود کامل پاشانک معیتیله تفتیشه حرکتی: (حسن قلعه‌ده)
(صاغدن برنجی محمود کامل پاشادر)

ملی آژانسدن

Dördüncü ordu kıtalarından biri yürüyüşe hazırlanırken

– Millî Ajansdan –

Kafkas harp cephesinde sağ cenahda alınan Rus esirlerinden bir kısım

دردنجی اردو قطعه‌لرندن بری يوروشه حاضرلانيرکن

– ملی آژانسدن –

قافقاس حرب جبهه‌سنده صاغ جناحده آلنان روس اسيرلرندن بر قسم

YAŞAYAN ÖLÜLER

(İzahatı karşıki sahifededir)

ياشايان اولولر

(ايضاحاتى قارشوكى صحيفه‌ده‌در)

1- Yirminci Alay kumandanı Üsküdarlı Bekir oğlu Kaimmakam Mehmet Halid Bey [1289]. Şehadet tarihi: 27 Temmuz 331.

2- Ağır obüs taburu kumandanı Kale-i Sultaniyeli İsmail oğlu Mülazım-ı evvel Hasan Hulusi Efendi [301] Şehadet tarihi: 5 Mart 331. Takım zabiti Mevsuf Efendi ile birlikte fevkalade fedakarlık ve şecaat göstermiş olduğundan kumanda ettiği bataryaya "Hasan Mevsuf Bataryası" nâmı verilmiştir. Gümüş liyakat madalyasıyla da taltif edilmiş idi. Vuku-ı şehadetine mebni mezkur madalya berat-ı âlîsiyle beraber ailesine ihda olunmuştur.

Türk birliğinin büyük kurbanları: Biri Kafkas harp cephesinde ölen biri muharebeye gidememek ye'siyle intihar eden iki kardeş.

Mehmed Sabır Taceddin *Mehmed Giray Taceddin*

3- Ağır obüs T1 K1 Mülâzım-ı sânîsi Trablusgarblı Mehmed Mevsuf Efendi [309]. Şehadet tarihi: 5 Mart 331. Mezkur tarihte fedâkârâne îfa-yı vazife etmekte iken batarya kumandanı Hasan Hulusi Efendi ile birlikte ihraz-ı rütbe-i şehadet eylemiştir.

4- Ordu 2 Fırka 4 Y 124 T 1 kumandanı Dersaadetli Mustafa Fehmi Paşa oğlu Mehmed Ziya Efendi. Şehadeti: 5/6 Temmuz 331

5- Edirne kal'a istihkam taburu yüzbaşısı Yusuf Kenan Efendi. Şehadet tarihi: 9/10 Haziran 331

6- Y1 K12 Yüzbaşısı Lofçalı Şevki oğlu Yusuf Ziya Efendi. Şehadet tarihi: 5/6 Mayıs 331

7- Y44 T1 K3 Mülâzım-ı evveli Hasan Paşa oğlu Hüseyin Naim Efendi. Şehadet tarihi: 16/18 Nisan 331

8- Kolordu Y12 Y105 T2 K5 Yüzbaşısı Süleymaniyeli Osman Bey. Şehadet tarihi: 1 Temmuz 331 [Millî Ajansdan].

9- Nizamiye Alay 36 K11 Mülâzım-ı evveli Hüseyin Efendi. Şehadet tarihi: 22 Mayıs 331

10- Kolordu Y3 Süvari Y15 K2 Mülâzım-ı evveli Amasyalı Abdullah oğlu Halid Efendi. Şehadet tarihi: 17 Mayıs

331. Dördüncü bölükten Mülazım Siirtli Ali Rıza Efendi ile beraber maiyyetlerindeki yaya süvarilerle muahharan gelen piyade taburundan ibaret kıtaya icra ettirdikleri hücum esnasında sebk eden dilîrane hamasetleri neticesinde düşmanın zabt etmiş olduğu bir tepe istirdad edilmiş ve mezkur tepe elyevm kendi namlarıyla yad edilmekte bulunmuştur.

11- Y36 T3 K9 İhtiyat Mülazım-ı sânîsi Manisalı Arif oğlu Ali Rıza Efendi. Şehadet tarihi: 22 Mayıs 331

12- Y11 T1 K3 Mülazım-ı sânîsi Münir Paşa oğlu Ali Haldun Efendi. Şehadet tarihi: 22 Haziran 331

13- Y12 T1 K4 Mülazım-ı sânîsi Muslihiddin oğlu Hasan Kemalettin Efendi. Şehadet tarihi: 30 Haziran 331

14- Numune istihkam Mülâzım-ı sânîsi Eyüplü Recai Efendi. 5/6 Mayıs 331 tarihinde düşman siperleri önünde şehit olmuştur.

15- Kolordu 5 Y75 T2 K2 Mülâzım-ı sânîsi Mustafa Nuh oğlu Mahmud Şükrü Efendi. Şehadet tarihi: 5 Kânûn-ı sânî 330

BÜYÜK KURBANLAR

Türkistan'ın Semerkand şehrinden ve muteber tacirlerinden olup bir müddetden beri İstanbul'da bulunan Mehmed Giray Taceddin Efendi geçen Teşrin-i sani'nin dokuzuncu pazar ertesi akşamı, muharebeye gidememekden mütevellid bir teessürle intihar etmiştir. Belçika'dan birinci derecede doktor diplomasıyla neş'et eden küçük kardeşi Sabır Taceddin Efendi gönüllü olarak Kafkas darü'l-harbine gitmiş ve geçen kış orada tifodan vefat etmişti.

Mehmed Giray Efendi, münevver ve hamiyyetli bir zatdı: Ticaretinden hasıl olan senevî beş altı bin ruble (650-750 Osmanlı lirası) kazancının hemen kısm-ı azamını mekteblere, medreselere, cemiyet-i hayriyelere, gerek Rusya'da ve gerek Türkiye ve Avrupa'da tahsilde bulunan fakir Türk talebelerine sarf etmekde idi. İstanbul'da bulunduğu zaman zeki ve çalışkan gördüğü hemşehrî talebelere pek çok yardımda bulundu.

Merhumun Semerkand'da Rahim Taceddin Efendi isminde bir biraderi daha vardır ki Rusya Türk matbuatında şiirleri ve alimane makaleleriyle şayan-ı hürmet bir mevki kazanmıştır. Rahim Efendi'nin "Durağan Turan" yani "Mühr-i perişan olmuş Turan" namında mühim bir eseri de vardır. Memleketini, rahatını, servet ve saadetini terk ile Türk birliği için hayatlarını feda eden bu iki kurban kardeşe Fatiha'lar ithaf ederiz.

١ — يكرمنجى آلاى قوماندانى اسكدارلى بكر اوغلى قائممقام محمد خالد بك [١٢٨٩] . شهادت تاريخى : ٢٧ تموز ٣٣١ .

٢ — آغير اوبوس طابورى قوماندانى قلعهٔ سلطانيه لى اسماعيل اوغلى ملازم اول حسن خلوصى افندى [٣٠١] . شهادت تاريخى : ٥ مارت ٣٣١ . طاقم ضابطى موصوف افندى ايله برلكده فوق العاده فداكارلق و شجاعت كوسترمش اولديغندن قوماندا ايتديكى بطاريه يه « حسن موصوف بطاريه سى » نامى ويرلمشدر . كوموش لياقت مداليه سيله ده تلطيف ايدلمش ايدى . وقوع شهادتنه مبنى مذكور مداليه برات عاليسيله برابر عائله سنه اهدا اولنمشدر .

٣ — آغير اوبوس ط ١ ك ١ ملازم ثانيسى طرابلس غربلى محمد موصوف افندى [٣٠٩] . شهادت تاريخى : ٥ مارت ٣٣١ . مذكور تاريخده فداكارانه ايفاى وظيفه ايتمكده ايكن بطاريه قوماندانى حسن خلوصى افندى ايله برلكده احراز رتبهٔ شهادت ايتمشدر .

٤ — اردو ٢ فرقه ٤ ى ١٢٤ ط ١ قوماندانى درسعادتلى مصطفى فهمى پاشا اوغلى محمد ضيا افندى . شهادتى : ٥/٦ تموز ٣٣١ .

٥ — ادرنه قلعه استحكام طابورى يوز باشيسى يوسف كنعان افندى . شهادت تاريخى : ٩/١٠ حزيران ٣٣١ .

٦ — ى ١ ك ١٢ يوزباشيسى لوفچه لى شوقى اوغلى يوسف ضيا افندى . شهادت تاريخى : ٥/٦ مايس ٣٣١ .

٧ — ى ٤٤ ط ١ ك ٣ ملازم اولى حسن پاشا اوغلى حسين نعيم افندى . شهادت تاريخى : ١٦/١٨ نيسان ٣٣١ .

٨ — قول اوردوى ١٢ ى ١٠٥ ط ٢ ك ٥ يوز باشيسى سليمانيه لى عثمان بك . شهادت تاريخى : ١ تموز ٣٣١ [ملى آژانسدن] .

٩ — نظاميه آلاى ٣٦ ك ١١ ملازم اولى حسين افندى . شهادت تاريخى : ٢٢ مايس ٣٣١ .

١٠ — قول اوردوى ٣ سوارى ى ١٥ ك ٢ ملازم اولى آماسيه لى عبدالله اوغلى خالد افندى . شهادت تاريخى : ١٧ مايس

٣٣١ . دوردنجى بلوكدن ملازم سعردلى على رضا افندى ايله برابر معيتلرنده كى يايا سواريلرله مؤخرا كلن پياده طابوروندن عبارت قطعه يه اجرا ايتديردكلرى هجوم اثناسنده سبق ايدن دليرانه حماستلرى نتيجه سنده دشمنك ضبط ايتمش اولديغى بر تپه استرداد ايدلمش ومذكور تپه اليوم كندى ناملريله ياد ايدلمكده بولنمقدر .

١١ — ى ٣٦ ط ٣ ك ٩ احتياط ملازم ثانيسى مغنيسالى عارف اوغلى على رضا افندى . شهادت تاريخى : ٢٢ مايس ٣٣١ .

١٢ — ى ١١ ط ١ ك ٣ ملازم ثانيسى منير پاشا اوغلى على خلدون افندى . شهادت تاريخى : ٢٢ حزيران ٣٣١ .

١٣ — ى ١٢ ط ١ ك ٤ ملازم ثانيسى مصلح الدين اوغلى حسن كمال الدين افندى . شهادت تاريخى : ٣٠ حزيران ٣٣١ .

١٤ — نمونه استحكام ملازم ثانيسى ايوبلى رجائى افندى . ٥/٦ مايس ٣٣١ تاريخنده دشمن سپرلرى اوكنده شهيد اولمشدر .

١٥ — قول اوردوسى ٥ ى ٧٥ ط ٢ ك ٢ ملازم ثانيسى مصطفى نوح اوغلى محمود شكرى افندى . شهادت تاريخى : ٥ كانون ثانى ٣٣٠ .

بيوك قربانلر

توركستانك سمرقند شهرندن ومعتبر تاجرلرندن اولوب بر مدتدن برى استانبولده بولونان محمد كراى تاج الدين افندى كچن تشرين ثانينك طقوزنجى بازار ايرتسى آقشامى ، محاربه يه كيده مه مكدن متولد بر تأثرله انتحار ايتمشدر . بلچيقه دن برنجى درجه ده دوقتور ديپلوماسيله نشئت ايدن كوچوك قرداشى صابر تاج الدين افندى كوكوللى اولرق قافقاس دار الحربنه كيتمش و كچن قيش اوراده تيفودن وفات ايتمشدى .

محمد كراى افندى ، منور و حميتلى بر ذاتدى : تجارتندن حاصل اولان سنوى بش آلتى بيك روبله (٦٥٠ - ٧٥٠ عثمانلى ليراسى) قازانجينك همان قسم اعظمنى مكتبلره ، مدرسه لره ، جمعيت خيريه لره ، كرك روسيه ده وكرك توركيه و آوروپاده تحصيلده بولونان فقير تورك طلبه لرينه صرف ايتمكده ايدى . استانبولده بولونديغى زمانده ذكى و چالشقان كورديكى همشهرى طلبه لره پك چوق ياردمده بولوندى .

مرحومك سمرقندده رحيم تاج الدين نامنده بر برادرى داها واردركه روسيه تورك مطبوعاتنده شعرلرى و عالمانه مقاله لريله شايان حرمت بر موقع قازانمشدر . رحيم افنديك «طورغان توران» يعنى «مهر پريشان اولمش توران» نامنده مهم بر اثرى ده واردر . مملكتنى ، راحتنى ، ثروت و سعادتنى ترك ايله تورك برلكى ايچون حياتلرينى فدا ايدن بو ايكى قربان قارداشه فاتحه لر اتحاف ايدرز .

تورك برلكنك بيوك قربانلرى : برى قافقاس حرب جبهه سنده اولن برى محاربه يه كيده مه مك يأسيله انتحار ايدن ايكى قارداش .

محمد صابر تاج الدين   محمد كراى تاج الدين

Hakkı Paşa'nın vefatı üzerine başkumandanlık vekalet-i celilesinden ordu kumandanlıklarına yazılan ta'mimin sureti

Üçüncü ordu kumandanı Hafız Hakkı Paşa mevki'-i harbde, vazifesi başında hastalanarak vefat etti. Fart-ı zeka ve dirayetini, şecaat ve fedakârîsini, vatanına muhabbetini her vesile ile isbat etmiş, nezaket ve tevazuuyla, mezaya-yı ahlakiyesiyle kendisini herkese sevdirmiş olan Hafız Hakkı Paşa'nın vefatıyla Osmanlı ordusu cidden mühim bir ziya' karşısında bulunuyor.

Müşarün ileyh vatanına daha pek âlî hizmetler ifa edecek bir çağda, hayatının en cevval bir devresinde uful-i na-gihanî ve ebedîsiyle pek müteessir bulunuyorum. Kendisinin fıtrat-ı mümtazesini, iktidar ve şecaatini görüp işitmiş, ne müstesna bir cevher-i fetanet ve deha olduğunu idrak eylemiş olan her Osmanlı zabitinin de bu güzide kumandanın irtihalinden mütevellid teessüratıma pek samimi bir suretde iştirak edeceğinden eminim.

Tarih-i askerîmiz menakıb-ı askeriye ve vatanperveranesini ihlafa nakl edeceği e'azım-ı ashab-ı seyf arasında hiç şübhesiz Hafız Hakkı Paşa'ya da bir mevki-i tazim ve ihtiram tahsis edecek ve bu şehid-i muhteremin hatıra-i mübeccelesi Osmanlı ordusunda ebediyen takdir ve sitayişlerle yad olunacakdır. Vatanı uğrunda feda-yı can ederek silah arkadaşlarına müessir bir numune-i imtisal izhar eden müşarün ileyhin ruh-ı muazzezine karşı medyun bulunduğumuz hürmet ve tazimi göstermek için bi'l-cümle kıt'at ve mevaki'-i askeriyede sure-i (Yasin) şerif tilavet olunarak mesubatının ruh-ı müşarün ileyhe ihda ve ithaf ve rahmet ve gufran-ı ilahinin isticlab olunmasını tavsiye ederim.

Başkumandan Vekili
Enver

Hakkı Paşa merhumun "Bozgun" namındaki kitabında feryadlarından birkaç numune

"Harbde bozgunluk hastalığını tedavi için herşeyden evvel milletin belini doğrultmalıdır. Ana kucağında, demir vücudlu, çelik sinirli evladlar yetişdirmeğe çalışmalıdır. Bozuk kanlı bozuk sinirli atalar ordu bozgunluğunun ilk tohumunu hazırlarlar."

"Muzafferiyetin en birinci şartı fedakarlıkdır. Fedakarlık, vatan muhabbetinden, Allah korkusundan, iman kuvvetinden doğar. Allah'ını bilmeyen, vatanından değil, köyünün hududundan gafil bulunan, dini, imanı ancak babadan miras kalmış bir gölgeden ibaret kalan insanlar için bugünki harblerde bozgunluk mutlakdır."

"Zabit milletin taptığı âlî mefkureye herkesden ziyade kuvvetli bir iman ile sarılmış olmalıdır ki eline geçecek çürük kalplere azim ve metanet nefh edebilsin."

HÜCÛM

Gün ufukta görününce bir borunun tunç sesi;
Donmuş sükût arasında, uzun uzun çınladı.
Bütün tabur Allah deyip siperlerden fırladı:
Alınları bekliyordu zaferin bûsesini...

Karşılaştı göğüslerin kızgın, harîs nefesi..
Süngülerin sivri ucu göğüslerde parladı..
Senelerin öcünü Türk, Rus bağrına sapladı,
Beyinleri parçaladı Türk'ün dipçik darbesi...

Uğultular dindi; çelik şakırtılar kesildi.
Kan dalgalı bayrağımız yükseklere dikildi.
Türk'ün ateş savleti Rus gurûrunu eritti.

Artık uzak ufuklara gömülüyor bozgunlar...
Buzlu, ezik kar üstünde kandan göller var şimdi.
Didikliyor lâşeleri berrak gözlü kuzgunlar...

Teşrîn-i evvel 1331 26
Vedad Nedim

Güzel Rumili'nin acı, ateşli hatıraları bana Konya, Erzurum, Bağdad, Mekke için yavrusu çalınan bir kartal şefkati ve hırçınlığı veriyor.

Altun mehtablar, gümüş çağlayanlar, zümrüd ormanlar, güzel göller, çiçekler, şakırdayan bülbüller, cıvıldayan kuşlar bana hep Osmanlılığın sevgili Rumilisini acı acı düşündürüyor. Artık benim için şafaklar kan, şebnemler gözyaşı, davul sesi inilti, musiki feryaddır. Artık benim için hayatın yegane emeli, biricik gayesi ordunun namusuna sürülen kara lekeyi silmek ve inleyen esir kardeşlerimin bir gün imdadına yetişmekdir.

Bu kadar elemlerden, bu kadar kara günlerden sonra beni yaşatan, bu kadar lekeli bozgunluklardan sonra bu üniforma ile milletin karşısına çıkmak cüretini veren içimi yakan bu büyük emelin intikam ateşi ve milletle ordunun gençliğinde gördüğüm ümid-i istikbal nurudur."

حقی پاشانك وفاتی اوزرینه باش قوماندانلق وكالت جلیله‌سندن اردو قوماندانلقلرینه یازیلان تعمیمك صورتی

اوچنجی اردو قوماندانی حافظ حقی پاشا موقع حربده ، وظیفه‌سی باشنده خسته‌لانارق وفات ایتدی. فرط ذكا ودرایتی ، شجاعت وفداكارلغی ، وطننه محبتنی هر وسیله ایله اثبات ایتمش ، نزاكت وتواضعیله ، مزایای اخلاقیه‌سیله كندیسنی هركسه سودیرمش اولان حافظ حقی پاشانك وفاتیله عثمانلی اردوسی جداً مهم بر ضیاع قارشیسنده بولونیور .

مشار الیه وطننه دها پك عالی خدمتلر ایفا ایده‌جك بر چاغده ، حیاتنك اك جوال بر دوره‌سنده افول ناگهانی وابدیسیله پك متأثر بولونیورم . كندیسنك فطرت ممتازه‌سنی ، اقتدار وشجاعتنی كوروب ایشیتمش ، نه مستثنا بر جوهر فطانت ودها اولدیغنی ادراك ایلمش اولان هر عثمانلی ضابطك ده بو كزیده قوماندانك ارتحالندن متولد تأثراته پك صمیمی بر صورتده اشتراك ایده‌جكندن امینم .

تاریخ عسكریمز مناقب عسكریه و وطنپرورانه‌سنی اخلافه نقل ایده‌جكی اعاظم اصحاب سیف آراسنده هیچ شبهه‌سز حافظ حقی پاشایه‌ده بر موقع تعظیم واحترام تخصیص ایده‌جك وبو شهید محترمك خاطرهٔ مبجله‌سی عثمانلی اردوسنده ابدیاً تقدیر وستایشلرله یاد اولوناجقدر . وطنی اوغورنده فدای جان ایده‌رك سلاح آرقداشلرینه مؤثر بر نمونهٔ امتثال اظهار ایدن مشار الیهك روح معززینه قارشی مدیون بولوندیغمز حرمت وتعظیمی كوسترمك ایچون بالجمله قطعات ومواقع عسكریه‌ده سورهٔ (یس) شریف تلاوت اولونارق مثوباتنك روح مشار الیهه اهدا واتحاف ورحمت وغفران الهیه‌نك استجلاب اولونماسنی توصیه ایدرم .

باش قوماندان وكیلی
انور

حقی پاشا مرحومك « بوزغون » نامنده‌كی كتابنده فریادلرندن بر قاچ نمونه

«حربده بوزغونلق خسته‌لغنی تداوی ایچون هرشیدن اول ملتك بلی دوغرلتملی در . آنا قوجاغنده ، دمیر وجودلی ، چلیك سیكیرلی اولادلر یتشدیرمكه چالیشملی در . بوزوق قانلی بوزوق سیكیرلی آتالر اوردو بوزغونلغنك ایلك تخمنی حاضرلارلر . »

« مظفریتك اك برنجی شرطی فداكارلقدر . فداكارلق ، وطن محبتندن ، الله قورقوسندن ، ایمان قوتندن دوغار . اللهنی بیلمه‌ین ، وطننی دكل ، كوینك حدودندن غافل بولونان ، دینی ، ایمانی آنجق باباسندن میراث قالمش بر كولكه‌دن عبارت قالان انسانلر ایچون بو كونكی حربلرده بوزغونلق مطلقدر .. »

« ضابط ملتك طاپدیغی عالی مفكوره‌یه هركسدن زیاده قوتلی بر ایمان ایله صارلمش اولملیدر كه اله كچه‌جك چوروك قلبلره عزم و متانت نفخ ایده‌بیلسین . »

هجوم

كون افقده كوروتجه بر بورونك طونج سسی ؛
طونمش سكوت آراسنده ، اوزون اوزون چینلادی .
بوتون طابور الله دیوب سپرلردن فیرلادی :
آلنلری بكلیوردی ظفرك بوسه‌سنی ...

قارشیلاشدی كوكسلرك قیزغین ، حریص نفسی ..
سونكولرك سیوری اوجی كوكسلرده پارلادی ..
سنه‌لرك اوجنی توركلر ، روس باغرینه صاپلادی ،
بینلری پارچالادی توركك دیپچك ضربه‌سی ...

اوغولتولر دیندی ؛ چلیك شاقیرتیلر كسیلدی .
قان دالغالی بایراغمز یوكسكلره دیكیلدی .
توركك آتش صولتی روس غرورینی اریتدی .

آرتق اوزاق افقلره كومولیور بوزغونلر ...
بوزلی ، ازیك قار اوستنده قاندن كوللر وار شیمدی .
دیدیكلیور لاشه‌لری براق كوزلی قوزغونلر ...

۲٦ تشرین اول ، ۱۳۳۱
ودادندیم

« كوزل روم ایلینك آجی ، آتشلی خاطره‌لری بكا قونیه ، ارضروم ، بغداد ، مكه ایچون یاوروسی چالینان بر قارتال شفقتی وخیرچینلغی ویریور .

آلتون مهتابلر ، كموش چاغلیانلر ، زمرد اورمانلر ، كوزل كوللر ، چیچكلر ، شاقیردایان بلبللر ، جیویلدایان قوشلر بكا هپ عثمانلیلغك سوكیلی روم ایلیسنی آجی آجی دوشوندیریور . آرتق بنم ایچون شفقلر قان ، شبنملر كوز یاشی ، طاوول سسی ایكلتی ، موسیقی فریاددر . آرتق بنم ایچون حیاتك یگانه املی ، بریجك غایه‌سی اردونك ناموسنه سوریلن قره لكه‌یی سیلمك و اینله‌ین اسیر قرداشلریمك بر كون امدادینه یتیشمكدر .

بو قدر المردن ، بو قدر قره كونلردن صكره بنی یشادان ، بو قدر لكه‌لی بوزغونلقلردن صكره بو اونیفورمه ایله ملتك قارشیسنه چیقمق جرئتنی ویرن ؛ ایچمی یاقان بو بیوك املك انتقام آتشی وملتله اردونك كنجلكنده كوردیكم امید استقبال نوری در . »

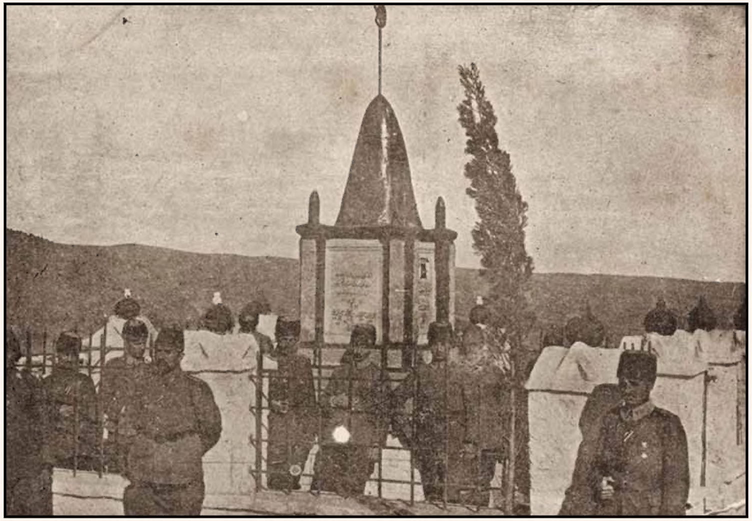

Maydos civarında Maltepe'de düşmanın tayyare bombasıyla iş başında şehid olan üçüncü telgraf bölüğü efrâdından dört nefer nâmına yapılan âbide

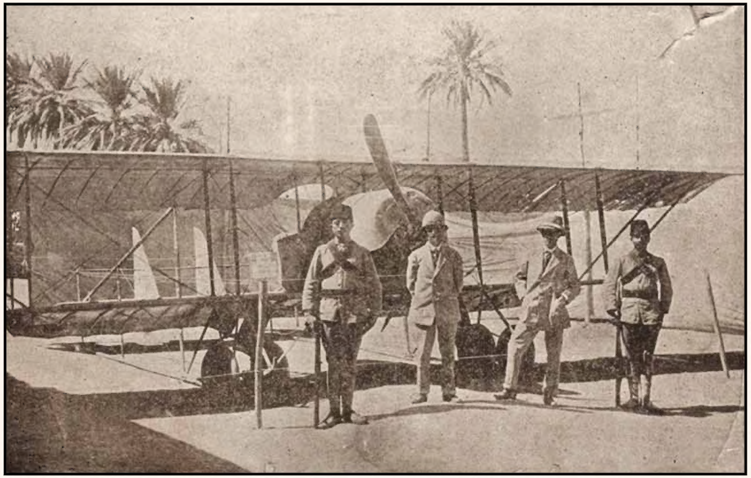

Irak harp cephesinde düşürülen İngiliz tayyaresiyle esir edilen binicileri: Kolağası Atken ve Mülazım Trolver.

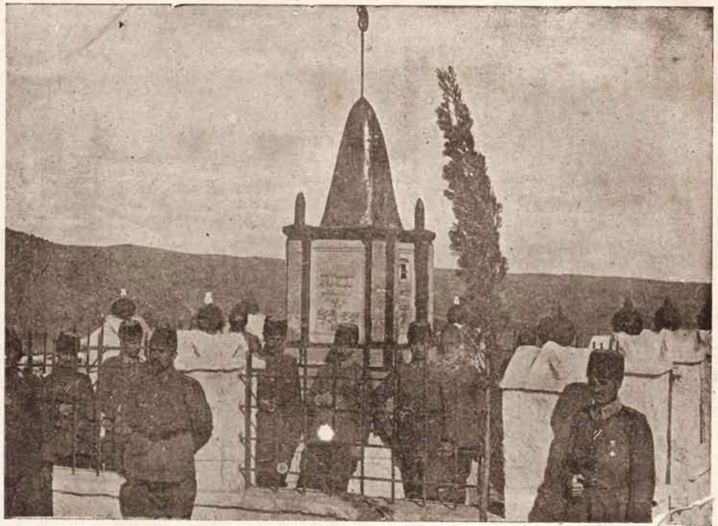

مايدوس جوارنده مالتپه‌ده دشمنك طياره بومباسيله ايش باشنده شهيد اولان اوچنجى تلغراف بلوكى افرادندن درت نفر نامنه ياپيلان آبده

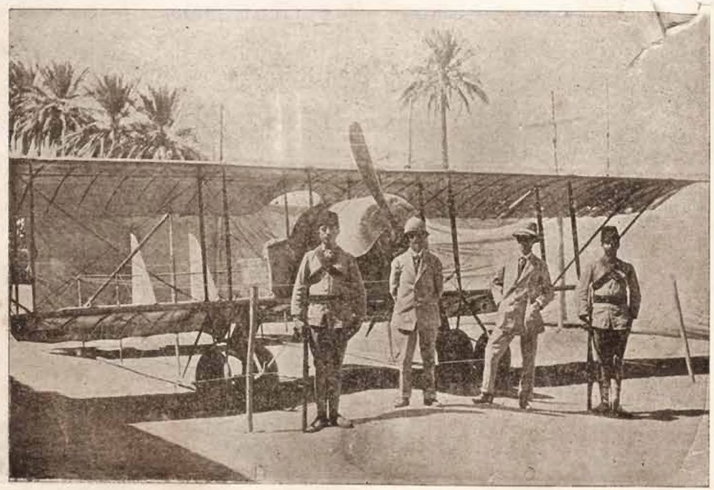

عراق حرب جبهه‌سنده دوشورولن انكليز طياره‌سيله اسير ايديلن بينيجيلرى: قول آغاسى آتكن و ملازم ترولور

Bahr-ı ahmerde İngilizlerin esir ettikten sonra yaralayıp sahile attıkları kotra(?) reisi bir ihtiyarın toprağımızda yaresi sarılırken

Çanakkale'de batırdığımız "Safir" tahtelbahrinin mühendisi olup zâbitlerimizden birinin denize atladığı halde kurtaramadığı mühendis "Bone"nin esir arkadaşları ve papaz huzuruyla cenaze merasimi

Düşmanlarımızla aramızda medeniyet mukayesesi

بحر احمرده انكليزلرك اسير ايتدكدن صوكره ياره‌لايوب ساحله آتدقلری قوطره رئيسی بر اختيارك طوپراغمزده ياره‌سی صاريليركن

چناق‌قلعه‌ده باتيرديغمز «صافير» تحت‌البحرينك مهندسی اولوب ضابطلرمزدن برينك دڭيزه آتلاديغی حالده قورتارامادیغی مهندس «بونه»نك اسير آرقداشلری و پاپاس حضوريله جنازه مراسمی

دشمنلرمزله آرامزده مدنيت مقايسه‌سی

يل – ١

حرب مجموعه‌سی

صايی – ٢

صفر ١٣٣٤

نسخه‌سی: ٢٠ پاره

كانون اول ١٣٣١

سنه‌لك آبونه‌سی استانبولده ١٥ غروش

اون بش كونده بر چيقار عسكر و محاربه‌دن بحث ايدر رسالهٔ مصوره

اداره‌خانه‌سی استانبولده جغال‌اوغلی قپالی فرون سوقاغی ٦١

جناق قلعه استحكاماتنده ٢١٥٥ لق آغرلغنده‌كی مرمی‌یی صرتنده طاشیان كوجلی بر قهرمان نفر: محمد اوغلی سيد

اردومزده حرب عشقندن بر نمونه